

Flerkulturelt hverdagsliv i det almene byggeri

Af Thomas Gitz-Johansen

ARKIVFOTO SONJA ISKOV/BAM

Der er mange forskellige grunde til at etniske minoriteter slår sig ned i et alment boligområde. For eksempel som i artiklen her syd for København.

De etniske minoritetsfamilier oplever dagligdagen i området positivt.

De kan ikke forstå det negative omdømme området har i medier og anden offentlighed.

Som en del af integrationsdebatten dukker spredning af flygtninge og indvandrere op med jævne mellemrum, som et middel til at bekæmpe tendenser til ghettoisering, der angiveligt er en hindring for en ordentlig integration i det danske samfund. Desuden er der en tendens til, at etniske minoriteter bosætter sig i boligområder med alment byggeri, der i sig selv betragtes som problemfyldte områder. Tilsammen skaber dette et billede af sociale og kulturelle ghettoer, der dels modvirker integrationsprocessen og dels er årsagen til en mængde sociale problemer.

I en undersøgelse der hovedsageligt bygger på interviews med 24 familier med flygtninge- og indvandrerbaggrund viser det sig derimod, at de etniske minoriteter selv sætter pris på disse områder, som de generelt opfatter som velfungerende, og for mange er det tætte sproglige og kulturelle netværk en forudsætning for at hverdagen fungerer (Gitz-Johansen 2001). Denne artikel er en let bearbejdet version af et af kapitlerne fra denne undersøgelse.

Kontakten mellem de etniske grupper

Generelt er billedet i Askerød, at kontakten mellem de etniske grupper er sparsom. Områdets forskellige flygtninge- og indvandrergrupper har ikke megen kontakt på tværs af sproglige grænser, og de fleste har ikke megen kontakt med danskerne i området. I hverdagen foregår det sociale liv således hovedsageligt indenfor de forskellige sproggrupper i området. De fleste af de interviewede fortæller, at de forskellige grupper ingen problemer har med hinanden i området. De låner ting fra hinanden og hjælper hinanden, men ellers har de ingen relation. En tyrkisk mand fortæller for eksempel:

“Der bor mange arabere, tyrkere og kurdere og så også nogle pakistanere og jugoslavere, men vi kender ikke andre end tyrkere. Vi har ikke kontakt med danskere i området.” (Tyrker 6)

Der er flere af de interviewede, der er lidt kedede af, at forholdet til naboerne oftest ikke består af andet end et ”hej” på trappeopgangen. Nogle giver udtryk for, at de savner det naboskab, som de husker fra deres hjem-

land, hvor alle i landsbyen kendte hinanden og snakkede sammen. En kurdisk mand siger således:

“I vores land der kender alle hinanden. Men her har jeg en nabo, som jeg slet ikke kender, selvom jeg har boet her i seks år. Jeg har kun talt med nogle af dem, ikke alle sammen. For nogle af dem, er altid på arbejde.” (Kurder 3)

Stort set alle de interviewede angiver sproglige problemer som hovedårsagen til den manglende kontakt grupperne imellem. Særlig blandt de interviewede flygtningeforældre er der en del, der har besvær med at kommunikere på dansk. Som en palæstinensisk far udtrykker det:

“Vi har sproglige problemer her. Hvis man ikke kan klare sig på dansk, så taler man arabisk, og så taler man kun med mennesker, som forstår arabisk. (...) Vi siger kun hej til hinanden. Der er sproglige problemer.” (Palæstinenser 3)

Da de fleste etniske grupper ikke har et fælles modersmål, begrænser kontakten imellem dem sig for det meste til at sige ”hej”, når man mødes i opgangen eller på gaden. Udover sproget kan forskelle i mentalitet eller kultur spille ind. Selvom flere af de interviewede taler flydende dansk, er der flere af dem, der giver udtryk for, at man forstår hinanden bedre indenfor den enkelte etniske gruppe, end det er tilfældet mellem grupperne. En ung tyrkisk mand, som taler flydende dansk, fortæller således, at han på grund af sin religion, har tættere bånd med sine tyrkiske bekendte end med sine danske jævnaldrende:

“Jeg begyndte at gå væk fra mine barndoms venner i de sidste år af folkeskolen. De havde andre interesser. Jeg er mere den religiøse type, og så er der sjældent noget til fælles med de danske kammerater. Der er ikke de samme bånd til danskere, som der er mellem os internt.” (Tyrker 3)

En anden ung tyrkisk mand, der også taler flydende dansk, fortæller, at efterhånden som han er blevet ældre, har han mindre og mindre kontakt til sine danske jævnaldrende. Dels fordi de har forskellige interesser og mentalitet, og dels fordi han opfatter mange danskere i området som fjendtlige og lidt bange for udlændingene:

“Jeg synes, at danskerne er lidt bange for os.”

De er lidt generte, og vil ikke rigtig i kontakt med os. De kigger lidt mærkeligt på os, som om vi går rundt og dræber folk eller sådan noget. Jeg var lidt sammen med danskere, da vi var 13-14 år. De inviterede mig til fester og sådan noget, men de skulle altid drikke sig skide fulde. Det gad jeg ikke, og vi havde ikke samme bånd mellem os.” (Tyrker 5)

Også en anden tyrkisk mand fortæller, at hans danske naboer virker lidt bange for ham, og at det er ham, der må indlede kontakten, hvis han vil have kontakt til sine danske naboer:

“Det er mest mig, som tager kontakt til danskerne, hvis de ikke er helt negative over for mig. En dansk nabo, som har boet her i nogle år, mødte jeg i toget fra København. Jeg gik hen til ham og hilste på ham. Jeg synes han så lidt bange ud. Han så ud som om, han ikke

kendte mig. Jeg forklarede, hvem jeg var og fortalte ham lidt om mig selv. Jeg hilste på ham, når jeg så ham efter det. Jeg tror, han var lidt ensom. Måske var han blevet skilt. Han havde nogle problemer, han havde det ikke godt.” (Tyrker 7)

Der er dog nogle undtagelser fra dette generelle billede. En kurdisk mand, som dyrker fiskeri som hobby, tager af og til på fisketur med andre beboere, hvor der både er danskere og bosniere imellem:

“Nogle gange følger jeg med bosniske venner, og vi laver forskellige ting sammen. Også med nogle danske venner. Fiskeri.” (Kurder 2)

En kurdisk kvinde fortæller, at hun af og til mødes med nogle danske veninder:

“Jeg har to danske veninder, og de er søde og rare. Den ene møder jeg kun to gange om året. Vi arbejder, så der er ikke så meget tid. (...)

ARKIVFOTO NINA KORHONEN/BAM

Den anden er en familie, der har to drenge, og en af dem går sammen med min søn i børnehaveklasse. Vi mødes tit, og hun hjælper mig meget, og nogle gange passer vi hinandens børn.” (Kurder 1)

Denne kvinde besidder de fleste af de karakteristika, som gør kontakt med andre etniske og sproglige grupper sandsynlig. Hun har arbejde udenfor området, hvor hun møder mange danskere på arbejdspladsen, og hun har børn i en børnehaveklasse, hvor hun møder bl.a. danske forældre.

Det lader til, at de, som har kontakt til danskere og andre sproglige/etniske grupper, hovedsageligt er dem, som har et arbejde. På arbejdspladsen mødes og blandes de forskellige grupper, og flere af de interviewede siger, at de har fået danske venner i forbindelse med deres arbejde. På spørgsmålet om, hvor han møder danskere, svarer en kurdisk mand således:

”Det er mest på arbejdspladsen. (...) Vi har også nogle venner, som vi er i kontakt med. Det er mest de danske. Jeg inviterer dem, og de inviterer os. Men det er ikke nogen vi kender fra klubben. Det er nogen vi kender fra arbejdspladsen eller fra skolen.” (Kurder 3)

Hvorvidt arbejdet skaber kontakt på tværs af de forskellige grupper, afhænger dog af, om der er et socialt liv i forbindelse med arbejdet. Hvis man f.eks. har et rengøringsjob, hvor man går meget alene, er det begrænset hvor megen social kontakt, man opnår på arbejdspladsen.

Der er noget der tyder på, at der er en hel del mere kontakt mellem grupperne, blandt de yngre beboere. Der er flere af de interviewede der giver udtryk for, at særlig børnene har megen kontakt på tværs af sproglige og etniske skel. Børnene møder hinanden i daginstitutioner, børnehave og skole, og de leger sammen på gaden og legepladserne. En palæstinensisk kvinde fortæller således, at voksne palæstinensere kun besøger andre palæstinensere, men at hendes børn besøger danske børn, og at børnenes danske kammerater kommer i deres hjem:

”Der er nogle børn, der kommer hjem hos os. Vores børn kommer også nogle gange hos dem. (...) Det er meget nemmere for børn at blande sig. De voksne besøger kun hinanden, hvis de er palæstinensere.” (Palæstinenser 3)

En tyrkisk mand giver ligeledes udtryk for, at de voksne tendens til at holde sig indenfor gruppen, står i kontrast til børnenes og de unges samvær på tværs af sprog og etnicitet:

”Venskabsforhold mellem indvandrere og danskere, det fungerer ikke så meget her. Det skulle så være de unge og børnene, som har nogle kammerater, som de mødes med. Men de voksne imellem har jeg ikke oplevet noget.” (Tyrker 1)

En palæstinensisk mand giver udtryk for et tilsvarende billede:

”Vi vil gerne være venlige mod dem og besøge dem, og selvfølgelig siger vi hej til dem og er venlige. Men jeg synes, at der nogle gange er sproglige grænser. Det er et problem for os voksne. De voksne er ikke gode til det danske sprog. Men hvis vi kigger på vores børn, er de med på et fodboldhold, hvor der er danskere med. Så der er nogle positive ting her med hensyn til integration.” (Palæstinenser 2)

Det lader til, at børnene har færre sprogproblemer end de voksne. Enten fordi de unge flygtninge og indvandrere er bedre til at tale dansk, eller fordi de er mindre blufærdige i forhold til at anvende sproget:

”Det er meget nemmere for børnene. De blander sig med udlændinge og også med danskere. For de bruger alle dansk som deres fælles sprog.” (Palæstinenser 3)

Udover at børnene og de unge generelt har mere kontakt på tværs af grupperne end de voksne, så er der visse udtalelser, der tyder på, at der er mere kontakt blandt kvinderne fra de forskellige grupper, end det er tilfældet for mændenes vedkommende. Et par af de interviewede mænd fortæller, at deres koner taler med danske kvinder. En kurdisk mand siger, at hans kontakt til ikke-kurdere er på grund af hans kone, og han mener, at kvinderne generelt er mere åbne for at mødes på tværs af nationaliteter:

”Jeg har også kontakt til andre, men det er mest gennem min kone. Hendes veninder er både iranere, kurdere, arabere, tyrkere og pakistanere. Hendes veninder kommer på besøg. (...) Kvinderne er mere åbne for at mødes på tværs af nationaliteter. (...) De er hurtigere til at etablere venskaber.” (Kurder 6)

Også lederen for det boligsociale projekt Askerød Projektet har bemærket denne tendens. Det er, efter hendes opfattelse,

særlig på områdets vaskeri, at kontakten mellem kvinderne foregår på tværs af sproglige og etniske skel:

"Vi har faktisk et mindre kulturcenter herude, som foregår på vaskeriet. Det er jo kvinderne, og så er det ligegyldigt om de er kurdiske eller de er arabiske, eller om de er tyrkiske, eller hvad de er, for de skal alle sammen have vasket tøj. (...) Også danske. (...) Så kvinderne mødes på den måde, så da vi fik en henvendelse fra de kurdiske og bosniske kvinder, så havde de stået og snakket i vaskeriet om, at det kunne være sjovt at holde en fællesdag."

(Projektlederen)

Hvis man skulle se på, hvad der karakteriserer et vaskeri i forhold til andre steder, er det nærliggende at fremhæve, at vaskeriet i udgangspunktet ikke er tænkt som et sted, hvor man skal mødes og snakke med nogen bestemt. Det er et sted, hvor man mødes naturligt over en praktisk funktion. Vaskeriet udgør altså både et sted, hvor man kan mødes, og det opleves som et naturligt forum for at snakke sammen på tværs af etniske skel.

Et sted, hvor der sker nogen kontakt mellem mændene på tværs af grupperne, er Stamhuset, hvor de forskellige klubber og foreninger holder til. I Stamhuset er der en klub for den kurdiske befolkning i bebyggelsen. Her mødes primært de irakiske kurderne og snakker, ser TV og holder fester. I klubben kommer der som regel ikke danskere, men af og til mødes folkene fra den kurdiske klub med danskerne i billardklubben i lokalet ved siden af:

"Her kender jeg kun danskerne fra Billard Klubben. Jeg kommer i en billardklub, hvor der også er danskere." (Kurder 7)

De af kurderne, der kommer i Stamhuset, har således en kontaktflade til de danskere, der kommer der. De grupper, der ikke har et klublokale i Stamhuset, har ikke den mulighed for kontakt med danskere og de andre grupper i området. En palæstinensisk mand siger, at manglen på steder at mødes er en del af forklaringen på den ringe kontakt mellem grupperne:

ARKIVFOTO ANNE-LI ENGSTRÖM/BAM

"I dagligdagen så ser de (forskellige grupper) måske hinanden på gaden og siger hej eller besøger naboer. Men der er ikke nogle fælles områder eller pladser." (Palæstinenser 2)

Det er ikke kun i Askerød, at samværet mellem forskellige etniske og sproglige grupper er ret begrænset. Just Jeppesen konkluderer således følgende ud fra sin undersøgelse:

"(U)ndersøgelser peger i retning af, at der ikke har været personlig kontakt mellem de etniske minoriteter og den danske majoritetsbefolkning. De lever side om side, uden nævneværdig kontakt." (Just Jeppesen 1999:29)

Også Mehlbye peger på, at der i almenyttige boligområder er ret meget kontakt indenfor de forskellige etniske minoritetsgrupper, men at kontakten med danskerne i området er ret ringe (Mehlbye 1988). Ejrnæs og Ti-

reli karakteriserer forholdet mellem danskere og etniske minoriteter i boligområderne som:

"Godt naboskab uden fjendskab, men med ringe indbyrdes samvær."

"Interessen for naboskabet er lille i boligområderne. Kontakten mellem naboerne består næsten udelukkende i, at man hilser på hinanden på trappeopgangen, og for børnefamiliernes vedkommende består den i, at børnene leger sammen og besøger hinanden." (Ejrnæs & Tireli 1997; 8)

Konklusionerne omkring det sociale liv mellem grupperne i Askerød svarer altså på flere punkter til, hvad andre undersøgelser har konstateret i andre boligområder i landet. Der er ikke meget decideret fjendskab mellem grupperne, men heller ikke meget kontakt, undtagen måske mellem børnene. Desuden kan undersøgelsen i Askerød pege på, at arbejdet har en kraftig funktion, hvad angår kontakten mellem grupperne, og at både klubber og mere uformelle mødesteder, kan have en vigtig socialt integrerende funktion i et boligområde.

Forholdet til og opfattelsen af danskerne

Udover at spørge til den sociale kontakt mellem danskere og etniske minoriteter, har interviewene også eftersøgt de etniske minoriteters opfattelse af danskerne, og herunder om de interviewede familier føler nogen fjendskab fra den danske del af befolkningen i Askerød.

Det er det generelle billede, at de interviewede oplever ret lidt fjendskab fra danskernes side. Der er dog nogen, der har oplevet, at danskerne har råbt efter dem eller kigget fjendtligt på dem. Ingen har oplevet særlig håndgribelig fjendtlighed, og ubehagelige oplevelser fortælles som enkelttilfælde, og ikke som en generel karakteristik af danskerne i området. Flere fremhæver således, at der ikke er væsentlige problemer mellem de etniske minoriteter og danskerne i området, hvad angår racisme og fremmedfjendtlighed. En kurdisk mand siger meget typisk:

"Dem jeg kender er OK, men man kan altid finde nogen der er racister. Men det er ikke så meget." (Kurder 3)

Og en anden kurder fortæller:

"Jeg har ikke problemer med danskere. Vi siger 'hej' til hinanden, så der er ikke nogle problemer. Jeg har ikke oplevet nogle seriøse problemer." (Kurder 2)

Nogle af de interviewede har dog oplevet enkelte episoder, hvor der er blevet råbt efter dem på gaden eller i centeret:

"Nogle gange har jeg oplevet noget. En gang var der alkoholikere eller narkomaner, der råbte 'rejs hjem og knep til Tyrkiet' efter mig. Jeg er ikke tyrker, men jeg gider ikke at diskutere." (Kurder 6)

En enkelt tyrkisk mand siger, at han opfatter de fleste af danskerne som "halvracistiske":

"De fleste danskere, der bor her, opfatter jeg som udskud-typer. De kan ikke finde andet end det, kommunen giver dem. Deres børn er uopdragne, og de er halvracistiske. De bliver irriteret på udlændingenes børn og råber 'perker', men der er også udlændinge, der så råber efter dem. De er meget negative mod de udenlandske børn, der er her. De danskere er trætte af udlændinge." (Tyrker 3)

Det er ret få af sådanne fortællinger, der fremkommer i interviewene. Der er altså noget, der tyder på, at Askerød som bebyggelse ikke præges særlig meget af racistiske eller fremmedfjendske holdninger, men at der på den anden side findes visse gnidninger, særlig mellem de unge fra de etniske minoriteter og nogle af danskerne. Dette ligger til dels i forlængelse af, hvad andre undersøgelser har peget på. Ifølge Mehlbye oplever de etniske minoriteter generelt ikke en negativ indstilling fra danskernes side (Mehlbye 1988). En tilsvarende konklusion drager Ejrnæs og Tireli. I deres bog om etniske minoriteters hverdagsliv skriver de:

"Det er en myte, at boligområder med en vis koncentration af etniske minoriteter er præget af konfrontationer mellem de danske beboere på den ene side og beboere fra de etniske minoriteter på den anden. Vi har ikke hørt beskrivelser af denne type konfrontationer, og vi har ikke hørt om, at de etniske beboere har oplevet, at danskerne i kvarteret generelt var samfundsfjendske." (Ejrnæs & Tireli 1997;27)

Ligesom i Mehlbyes og Ejrnæs & Tirelis undersøgelser gives der i de fleste af interviewene udtryk for, at der ikke eksisterer decideret fjendskab mellem de etniske

grupper, og der er ikke tegn på racistisk betonedede voldelige konflikter. I modsætning til de ovennævnte undersøgelser, er der dog nogle få i Askerød, der oplever danskerne i området som "halvracistiske" og kritiske overfor flygtninge og indvandrere. Det er hovedsageligt palæstinenserne, der ikke oplever nogen fjendtlighed fra danskernes side. Det er samtidig denne gruppe, der har mindst kontakt til danskerne i området. Omvendt er det hovedsageligt tyrkere, der oplever danskerne som fremmedfjendtlige, og denne gruppe har ifølge interviewene forholdsvis megen kontakt med danskere. Mere kontakt grupperne imellem, kan tilsyneladende samtidig øge oplevelsen af fjendtlighed og racisme.

Der er en del, fortrinsvis kurdere og tyrkere, der giver udtryk for, at mange af danskerne i området er alkoholikere, narkomaner eller på anden måde socialt belastede. En kurder siger:

"Der er nogle problemer, men de fleste danskere er meget normale. Der er mange arbejdsløse blandt danskerne også, men der er også en del, der har arbejde. Vi hilser på folk på vej til arbejde. Nogle folk er alkoholiserede, men det kan man finde mange steder. Man kender dem, der har alkohol problemer. Man kan se dem stå ovre ved Q8. De står også oppe ved torvet – de to steder. Men så mange er der heller ikke. Man kan tælle dem." (Kurder 6)

Andre synes, at alkoholikerne er et større problem, der skæmmer oplevelsen af at bo i området:

"Alkoholikerne laver ingen ballade, men de råber skældsord efter børnene, og de spiller meget høj musik. Tre af mine naboer er alkoholikere. De spiller høj musik, og hver gang kommer politiet på besøg eller næsten hver gang. De sælger også hash eller sådan noget. Ellers ville politiet ikke komme så meget. Jeg har klaget til boligselskabet. Så siger de, at alle de andre beboere også skal klage over dem, og så kan de tale med dem. Hele ejendommen skal klage, men det giver en dårlig stemning. Det påvirker børnene og familielivet." (Kurder 7)

En ung tyrkisk mand fortæller, at han har været glad for at vokse op i Askerød, men at han nu er ved at være træt af området og af de danskere og de udlændinge, som bor der. Han længes efter at bo i det, han kalder "det normale danske samfund" og tæn-

ker derfor på at flytte fra Askerød:

"Det var fedt at vokse op i Askerød, fordi der var rigtig mange børn fra ens eget land som man havde mere tilfælles med end de danske børn. Men nu er jeg træt af det. Jeg er træt af både danskere og udlændinge i området. Jeg synes, det er rigtig langt væk fra det "normale" danske samfund. Nu er det halvracistiske folk uden arbejde. Der er ikke så mange unge mennesker eller folk med overskud og med et stabilt liv. Det var der, da jeg var lille."

(Tyrker 3)

Interviewene indeholder ingen forklaring på, hvorfor det hovedsageligt er de kurdiske irakere og tyrkere, der udtrykker utilfredshed med danskerne i området. En palæstinensisk far giver dog en mulig forklaring på, hvorfor palæstinenserne ikke oplever danskerne i bebyggelsen som et problem; de har simpelthen meget lidt kontakt med dem:

"Måske oplever vores børn problemer med danskerne, fordi de blander sig mere med danskerne. Men vi blander os ikke med danskerne, og derfor møder vi heller ikke nogen problemer. Jeg har ingen problemer med danskerne." (Palæstinenser 9)

Det sociale liv indenfor de etniske grupper

Af de palæstinensere, kurdere og tyrkere der har medvirket i undersøgelsen, har de fleste en del familie, venner og bekendte blandt de beboere i området, som de har national eller etnisk baggrund til fælles med. En palæstinensisk kvinde fortæller, at alle de arabiske familier i området kender hinanden og hjælper hinanden:

"Alle de arabiske familier der bor her, de kender hinanden fra Libanon. De kender hinanden godt, så de hjælper hinanden." (Palæstinenser 1)

Flere af de interviewede familier er kommet til Askerød, fordi de havde familie eller kendte nogle landsmænd i området. De fleste sætter stor pris på, at de bor et sted, hvor der er relativt mange beboere i området, som de deler baggrund med. Det kulturelle/socialt fællesskab med deres landsmænd giver flere af dem en følelse af at høre til i området, og det udgør basen for deres sociale liv. Særlig de, som ikke taler

godt dansk, har meget glæde af, at have en gruppe i området, som de kan kommunikere med på deres modersmål, hvilket bl.a. en ung tyrkisk mand fortæller om:

"De fleste af dem, der bor her, de kan jo ikke dansk. (...) Og når man ikke kan dansk, og når man ikke kan færdes blandt danskere, så er det meget godt, at man kan tage en snak med sine egne. Og det kan de her i Askerød. Der er fire store hovedgrupper: Tyrkere / kurdere, arabere, bosniere og pakistanere. Så det er faktisk meget godt for dem, der ikke kan dansk." (Tyrker 1)

Udover det sproglige fællesskab har gruppen også den funktion, at den danner basis for det sociale liv. Der er flere der siger, at de ville føle sig alene, hvis der ikke var familie og andre med samme nationale baggrund i området, og at de ville have svært ved at klare hverdagen:

"Min kones familie bor i Askerød. Hendes forældre og tre af hendes mostre. Der er mange af lejlighederne, som hendes familie bor i her i Askerød. Jeg synes, der er mange fordele ved at have familien tæt på. Vores børn leger også med deres yngste moster som er 10 år og med min kones kusiner, der også er omkring 8-9 år (...) Jeg synes, det er godt for integrationen, at man kan bo tæt på folk, som man kender, og som kender ens baggrund. De ved hvilke ting, man skal have at vide, når man kommer til Danmark. Så kan man hjælpe hinanden med at finde ud af at leve i Danmark. Det gør tingene meget nemmere. Hvis jeg kom til Danmark, og ikke havde folk som jeg kendte og folk med den samme baggrund, så ville jeg blive skør i hovedet." (Tyrker 4)

Og som en kurdisk mand formulerer det:

"Vi føler os ikke alene her, for der er en masse kurdiske familier, som vi kommer sammen med. Så det er også nemmere for vores koner at få selskab." (Kurder 2)

En ung tyrkisk mand, der flyttede til Askerød fra Amager som 3-årig, fortæller, at det gjorde det let for ham at falde til i området og i skolen, at der boede andre udenlandske familier i området:

"Bare efter nogle uger havde jeg rigtig mange venner, fordi der var så mange udlændinge herude. Halvdelen af klassen var udlændinge. Det var rigtig sjovt." (Tyrker 5)

Da flere giver udtryk for, at det er vanskeligt at komme i kontakt med danskere, ud-

over at sige "hej" på gaden og i trappeopgangen, så er det etniske/sproglige fællesskab en vigtig forudsætning for at kunne få dagligdagen til at fungere; særlig for dem, der ikke har et arbejde, og som derfor bruger langt størstedelen af deres tid i bebyggelsen. Andre lægger vægt på, at det giver en vis tryghed, at være mange fra samme land i bebyggelsen.

En palæstinensisk mand uddyber en anden dimension af, hvorfor det er vigtigt at være sammen med sine egne. Han fremhæver, at det er vanskeligt at opretholde traditioner og religiøse ritualer, hvis man ikke bor i samme område. Fordi de er mange palæstinensere med samme sprog og religion i området, kan de sammen holde Ramadan og bede sammen i højtiderne:

"Her kan vi bede Tarawiyah i Ramadan. Og der er også andre sammenkomster. Hvis vi bedede alene, kunne vi ikke være sammen på vigtige tidspunkter og højtider." (Palæstinenser 9)

Denne far fremhæver endvidere, at det er vigtigt, at børnene vokser op og lærer deres eget sprog. Hvis de vokser op et sted, hvor de kun hører dansk, så er han bange for, at de ikke lærer forældrenes sprog at kende, og at de bliver fremmede for forældrenes sprog og kultur, og det ville gøre ham meget ondt:

"Vi vil ikke stoppe vores børn fra at integrere. Men hvis vores børn ikke taler arabisk, så gøre det ondt. (...) Vi vil bare lære dem om gode værdier fra vores side. Hvis ens børn kun taler dansk, bliver vi isoleret fra dem." (Palæstinenser 9)

Som denne mand formulerer det, er det nødvendigt for familiernes opretholdelse af deres kulturelle og religiøse liv at kunne være flere sammen om det. Derudover bruger man hinanden til at få hverdagen til at fungere rent praktisk. For eksempel til at passe børnene:

"Vi har børn, og når man arbejder, så er der ikke nogen til at passe dem, og så passer min svigermor dem eller min brors kone dem. Derfor holder vi sammen på samme sted. Og jeg tror, at alle andre er ligesom mig." (Kurder 3)

En tyrkisk familie bruger hinanden til at hjælpe med det huslige og hente børnene:

"Mine svigerforældre bor her, og vi prioriterer at bo ved siden af dem. Det var derfor, vi søgte

en lejlighed i Askerød i 1994. Det er også en kæmpe hjælp. Da mig og min kone læste samtidigt, behøvede vi ikke at tænke på alle ting som madlavning, opvask, indkøb osv. Vi kunne få hjælp fra dem og spise hos dem uden at tænke på andet end vores studier. Men også nu kan vi få meget støtte, hvis vi skal arbejde sent, eller vi skal ud. Så kan familien hjælpe med at hente vores datter, som går i børnehaven.” (Tyrker 7)

Ret mange af de interviewede fortæller, at de har familie i bebyggelsen:

”Der er mange der er i familie med hinanden. Specielt dem fra Tyrkiet. Halvdelen af dem der bor her er onkler, mostre og fastre. Så det er en grund til, at de gerne vil bo ved siden af deres slægtninge, og det forstår jeg godt.” (Tyrker 1)

For mange af forældrene betyder det meget, at have deres voksne børn boende i området. En kurdisk far fortæller, at han er meget glad for, at hans børn også bor i Askerød, så han ofte kan se dem:

”Familier er tæt på hinanden. Og det er nemt at besøge hinanden, og hvis der er nogle problemer. Min søn bor 12 meter fra mig. Og mine to døtre er måske 20-30 meter fra mig. Det er som vi bor sammen.” (Kurder 4)

Udover at det kan være behageligt at bo nær sine børn, er der også en enkelt familie, der giver udtryk for, at det kan have en vigtig funktion i forhold til at undgå ballade i området. En palæstinensisk mand siger således, at det er godt at kunne kontrollere sine voksne børn til en vis grad:

”Bare vi har 20% indflydelse over vores børn, kan det hjælpe. Så er det godt nok. Derfor er det vigtigt at bo sammen.” (Palæstinenser 9)

Det kan have en vigtig funktion, at familien bor tæt sammen, da forældrene så har mere kontrol med, hvad deres børn laver. Dette kan være med til at give et bedre samspil mellem danskere og etniske minoriteter, da det kan give færre problemer med unge, der ”hænger” i centeret eller omkring stationen.

Selvom mange af de interviewede er meget glade for at bo blandt andre flygtninge og indvandrere, er der også nogle, der er mindre tilfredse med sammensætningen af befolkningen i Askerød. En tyrkisk far er således bekymret over den høje andel af etniske minoriteter i området. Han mener, at

det på den ene side er en fordel, fordi de som gruppe bedre kan klare sig overfor racisme fra danskerne, men på den anden side lærer de tosprogede børn ikke, hvordan man opfører sig i Danmark, hvis de kun går sammen:

”Når vi er mange udlændinge samme sted, så har vi den mulighed, at hvis der er racisme i området, så kan man trykke det ned. Men vi er ikke særlig gode til at passe på vores børn og sige, hvad man ikke gør i Danmark.” (Tyrker 2)

En anden tyrkisk mand er også lidt betænkelig ved koncentrationen af etniske minoriteter, da det kan anspore nogle af de unge til at lave ballade, når de går for meget sammen i grupper:

”Jeg synes, det er en ulempe for de unge, at der bor så mange udlændinge. Jeg kender nogle af de fornuftige unge drenge, der hører på deres forældre og passer på ikke at lave ballade, men andre de er fuldstændig ligeglade med om deres onkel – nej måske ikke deres onkler, men de vil ikke respektere sådan nogen som mig. Jeg har selv oplevet det. Jeg stødte ind i nogen, der var ved at lave problemer, og jeg sagde de skulle holde op, og selvom jeg kendte deres forældre, så var de fuldstændig ligeglade, og sagde ”hvad rager det dig”, da jeg spurgte dem hvad de lavede. De unge har ændret sig. Man skal lukke vejen til, at de kan danne grupper. Der er lidt kontrol ved at bo tæt, men der er også ulemper, fordi de unge går sammen, og gruppepsykologien går så i gang. De vil aldrig selv finde på at ødelægge en telefonboks. De vil ikke engang forstå, hvorfor andre gør det. Men når de er i en gruppe, så presser de hinanden. Det er meget simpelt, men det kan godt udvikle sig til alvorlige ting.” (Tyrker 7)

En anden tyrkisk mand mener, at de etniske minoriteter i Askerød generelt er træt af at bo i samme område:

”Hvis du spørger udlændingene her ude, så er de også træt af, at der er så mange udlændinge. Udlændinge er altid træt af udlændinge. Jeg kunne godt tænke mig mere kontakt med det normale danske samfund.” (Tyrker 3)

Også en kurdisk mand mener, at det er dårligt at vokse op sammen uden danske børn. Han begrundet det med, at de tosprogede børn ikke lærer at tale dansk, hvis de kun går sammen. Derfor har han valgt at have

ARKIVFOTO MICHAEL DAUGAARD/BAM

sine børn i vuggestue og børnehave, så de ikke leger med de andre tosprogede børn på gaden:

"Der er altid børn på gaden, men jeg vil ikke have, at mit barn går på gaden. Han går i vuggestue fra 10 til 17, og så henter jeg ham. Der er mest danskere i vuggestuen og ikke så mange fremmede. (...) Jeg synes, at det er godt. Jeg synes, at fremmede ikke kan tale dansk, og hvis man går sammen med fremmede, så lærer man et forkert sprog." (Kurder 3)

Der er altså nogle blandt de interviewede, der ser problemer i, at der bor relativt mange flygtninge og indvandrerfamilier i samme boligområde. Særlig blandt de interviewede med indvandrerbaggrund (tyrkerne) og de interviewede, der har arbejde udenfor området, er der en tendens til at se problemer i koncentrationen af etniske minoriteter. Samtidig er der noget der tyder på, at det hovedsageligt er den første generation flygtninge og indvandrere, der sætter det etniske/sproglige fællesskab højt. En ung tyrkisk mand, der tilhører anden generation, siger for eksempel, at han har lige så god kontakt med sine danske venner, som

med sin tyrkiske familie. Da der er ret få fra anden generation, der indgår i interviewmaterialet, er det et ret spinkelt grundlag at udtale sig om generationsforskelle på. Børresen peger dog også på dette mønster i hendes undersøgelse af tyrkiske og pakistanske indvandrere i Albertslund. (Børresen 2000 a,b) Ifølge hendes konklusioner er det særligt første generation, der lægger vægt på et socialt sammenhold baseret på etnisk/national baggrund, mens anden generation udtrykker mere brogede holdninger:

"På den ene side udtrykkes der forståelse for at der eksisterer behov for eller ønsker om at bo sammen med mennesker man deler kultur, sprog og værdier med. Samtidig udtrykker andengenerationsindvandrerne sig forstående overfor 'samfundets' negative holdninger til 'indvandrer-tætte' områder." (Børresen 2000a, tillæg med konklusioner)

Med de ovennævnte undtagelser in mente er hovedparten af de interviewede glade for at have mulighed for et socialt liv med mennesker, som de deler historie, sprog, kultur og religion med. Dette er også et mønster,

som er blevet bekræftet i flere andre undersøgelser. Diken og Hamburger skriver således om den tyrkiske befolkning i Danmark:

"Hovedparten af de 33.000 tyrkere, der i dag er bosat i Danmark, bor koncentreret såvel i kommuner som i byer og bydele. Denne koncentrationstendens har ikke kun betydning for hvorledes tyrkernes hverdagsliv former sig, men er (...) i sig selv en forudsætning for, at dagligdagen kan fungere." (Diken & Hamburger 1993:25)

Diken og Hamburger ser således ikke koncentrationen af indvandrere i bestemte områder i sig selv som et problem for integrationsprocessen, men som en forudsætning for at få hverdagslivet til at fungere. En tilsvarende pointe gør sig gældende for mange af de familier, der indgår i foreliggende undersøgelse. Særlig betydningsfuldt er det etnisk/sproglige sammenhold tilsyneladende for dem, der ikke er i arbejde, og hvis sociale liv derfor er afhængigt af familien og vennekredsen.

Klubbernes betydning

Det har betydning for de interviewedes daglige sociale liv i området, om deres etniske/ sproglige gruppe har et klub- eller foreningsliv. Den kurdiske klub, hvor der hovedsageligt kommer irakiske kurdere, er et vigtigt samlingssted for den kurdisk-irakiske del af lokalbefolkningen. Klubbens lokale, som ligger i beboerhuset Stamhuset, er et sted, hvor man dagligt mødes og snakker om eftermiddagen, samt holder fester, spiser, danser og synger sammen. I den kurdiske klub kommer mange af de irakiske kurdere næsten hver dag, hvor de sidder og snakker og ser TV sammen. Hver lørdag er der fællesspisning, hvor de kurdiske familier samles og laver mad og spiser sammen, og børnene spiller skak eller tegner. Desuden er der fest en gang om måneden med levende musik og kurdiske danse. Som en del af det generelle sociale liv i området, nævner de kurdiske familier ofte den kurdiske klub, som et meget positivt socialt aspekt ved området:

"Det passer mig, at der er en klub her. Så kommer vi sammen, og vi laver fest, og vi holder en menneskelig kontakt. I vores samfund

plejer vi at være tæt på hinanden. Vi plejer at have gode sociale forbindelser, og den mulighed er der også her. Klubben hjælper."

(Kurder 2)

Og en anden kurder fortæller:

"Det positive for mig ved at bo i Askerød er for det første Kurdisk Klub, hvor jeg kan komme og se mine venner. Vi har også bestyrelsen her, hvor vi planlægger fester, eller undervisning i f.eks. EDB. Jeg føler selv, at jeg er aktiv, ikke passiv. Det andet er, at jeg kender mange familier som bor her. F.eks. fem eller ti familier, som jeg er meget tæt på. (...) Jeg kan selv godt lide at bo i området, fordi der er en varm kontakt mellem familierne. Det er lige meget, om det er kurdere eller tyrkere eller danskere. Jeg kommer fra kurdisk Irak, og min familie var en stor familie. Vi var ca. 12 søskende. (...) Det er godt for mig, for jeg kender mange kurdere og andre, for eksempel arabere. Og vi har klubben her, hvor vi kan komme og lave forskellige aktiviteter, og vi har nogle projekter med klubben og boligselskabet." (Kurder 5)

Udover at være et samlingssted, fungerer klubben også som et forum for at arrangere fælles aktiviteter og udflugter. En kurdisk mand, der er ret aktiv i klubben, fortæller således, at de har planer om at lave et fodboldhold og et volleyballhold og lave konkurrencer i skak og tegnekonkurrencer for børn. De har også planer om at lave en tur til Legoland eller Bakken med en bus til alle familierne. Disse fællesarrangementer sker også i fællesskab med andre klubber i området, hvor der primært kommer danskere. Ifølge nogen af de interviewede, kommer der også af og til danskere til arrangementerne og festerne i klubben. Dermed er klubben med til at skabe social kontakt mellem den kurdiske og den danske befolkning i området:

"Her i vores klub har vi noget samarbejde med andre klubber, så kan jeg ikke føle, at der er nogle, der hader mig og ikke kan lide mig. Hvis vi har nogle samarbejde-aktiviteter her, så bliver det bedre og bedre. For hvis vi f.eks. har en tur til et område med forskellige beboere, så snakker vi sammen under turen, og vi laver sjov og drikker og snakker, og vi har kontakt. Så tror jeg, at problemerne bliver nedtonet." (Kurder 5)

Den kurdiske klub har altså en ret betydningsfuld funktion i den irakisk kurdiske

gruppe. Den arabiske befolkning i området har ikke en tilsvarende klub, og det ærger flere af de interviewede palæstinensere sig meget over:

"Vi som arabere har ingen chance for at få en klub for voksne, selvom de andre, de kurdiske, har et sted." (Palæstinenser 3)

Historien er, at den arabiske gruppe i Askerød på et tidspunkt har ansøgt kommunen om et klublokale og fik bevilget et lokale i Stamhuset, hvor de øvrige klubber også har til huse. De var dog ikke tilfredse med dette lokale, og har derfor søgt om et nyt, men har ikke fået svar:

"Vi har på et tidspunkt skrevet til kommunen og Askerød Projektet om at få et klublokale, men vi kunne kun få et lille rum uden vindue. Og det sagde vi "nej tak" til. For det var småt, mørkt og dårligt udluftet. Det er fire år siden. Vi har søgt igen siden, men har ikke fået et svar." (Palæstinenser 3)

Der er en arabisk klub i nabobebyggelsen, Gersagerparken, men her er der en regel om, at der maksimalt må være 25% fra Askerød, og derfor er det begrænset, hvor mange fra Askerød der kan benytte klubben. Derfor er der mange af palæstinenserne, der savner et sted at mødes og diskutere deres fælles problemer og historie og holde fælles arrangementer. Der er i den palæstinensiske gruppe tilsyneladende ikke megen lyst til, at skulle dele et klublokale med andre nationaliteter. En af de interviewede palæstinensere siger således om ideen om en multikulturel klub:

"Der er forskellig mentalitet (mellem de etniske grupper). Det er meget svært at være i en fælles eller multikulturel klub. Jeg vil hellere have, at vi får en klub for os selv. (...) Hvis vi får en klub, der kun er for arabere, så er det godt, men hvis i blander nationaliteterne, så må man forvente nogle problemer." (Palæstinenser 3)

Andre undersøgelser peger på, at etniske minoriteters klubber og foreninger kan have en vigtig funktion i et lokalmiljø. Både indtil i den enkelte etniske gruppe og udadtil i forhold til det omgivende samfund. Både Just Jeppesen og Ejrnæs & Tireli fremhæver, at klubberne er vigtige for de etniske minoriteter, da det giver dem et sted at diskutere deres situation, afholde deres højtidere og bearbejde fælles problemer. (Just

Jeppesen 1994, Ejrnæs & Tireli 1997) Desuden peger Ejrnæs & Tireli på, at disse klubber er med til at sprede information om lokalsamfundet og det omgivende samfund blandt beboerne:

"Der er ingen tvivl om, at sådanne foreninger fremmer informationsudvekslingen mellem beboerne og dermed også højner informationsniveauet. De bedst informerede etniske minoritetsmedlemmer formidler deres viden til foreningens medlemmer, hvorved der skabes muligheder for en grundig diskussion af, hvordan det er at være en etnisk minoritetsgruppe i Danmark, hvordan man møder de udfordringer, der stilles, og hvilke overlevelsesstrategier man kan udvikle(...) Sådanne organisationer gør det også nemmere at udføre socialt arbejde i boligkvarterene." (Ejrnæs & Tireli 1997:86)

Ifølge foreliggende og andre undersøgelser spiller de etniske minoriteters klubber altså en ret betydningsfuld rolle i lokalområderne. Desuden kan disse klubber fungerer som politiske diskussionsfora, hvor man kan formulere fælles lokalpolitiske synspunkter, og således styrke engagementet i den lokalpolitiske proces.

Hvor meget tid bruger de i området

Stort set alle, der er blevet interviewet, har givet udtryk for, at de bruger det meste af deres tid i Askerød. Det er i Askerød, man opholder sig til daglig. Børnene går i den lokale skole eller daginstitutionerne. Man gør sine indkøb i Hundige-centeret, der ligger i udkanten af bebyggelsen eller hos den mobile arabiske forretning, der er i området tirsdag og lørdag. Typisk forlader man kun området, hvis man skal besøge familie og venner eller købe mere specialiserede produkter i København. En kurdisk kvinder anslår, at hun og hendes familie bruger ca. halvfems procent af deres tid i Askerød, hvilket formentlig er ret dækkende for det generelle billede:

"90 procent måske. Vi tager kun ud, hvis vi for eksempel tager på ferie eller en tur. Resten af tiden er vi i Askerød. Nogle gange tager vi på udflugt udenfor, men ellers er resten i Askerød. (...) Ture er mest om sommeren. Om vinteren kan jeg sige, at vi er 99 procent i Askerød, men

om sommeren når der er godt vejr, tager vi en tur i byen eller en tur på stranden. Min familie er i Tyskland, og to – tre gange om året rejser vi til dem.” (Kurder 1)

En palæstinensisk far siger tilsvarende, at familien kun forlader området for at tage til København og købe ind:

”Vi tager til København nogle gange, når vi behøver nogle varer. Men ikke altid. Én gang om ugen for eksempel.” (Palæstinenser 1)

Et par af de interviewede fortæller desuden, at de nogle gange besøger bekendte i flygtningelejre andre steder i landet:

”Jeg skal til København og til Roskilde og til Køge, og nogle gange besøger jeg nogle lejre, Ammestrup og Sandholm, for der kommer der nogle kurdere som flygtninge, og de har brug for, at jeg hjælper dem og forklarer dem om danskerne og Danmark, og hvordan de kan blive aktive, og hvad man skal gøre.” (Kurder 5)

Nogle gange tager de unge væk fra området for at ”shoppe” eller gå i byen i København. En 18-årig palæstinensisk pige fortæller for eksempel, at hun nogle gange forlader området sammen med sine veninder. Så tager de sammen til City2 i Høje-Taastrup for at gå på indkøb:

”Når vi skal ud og shoppe, så tager vi tit ud, for det er kedeligt her, fordi vi har været her så længe. Men folk udefra de synes, at det er rigtig sjovt her. For i Hundige-centeret er der mange butikker og mange muligheder. Det er ligesom, når vi tager til City2 i Høje-Taastrup; dem der bor der, de kommer herhen, for de synes, at der er alt for kedeligt, for de bor der selv.” (datter, Palæstinenser 1)

De, som kommer mest udenfor området, er typisk dem, som har et arbejde udenfor Askerød. En kurdisk mand fortæller således, at han i dag er det meste af dagen i

ARKIVFOTO MIKKEL ØSTERGAARD/BAM

Askerød. For seks måneder siden var han i arbejde, og der var han uden for Hundige det meste af dagen. En ung tyrkisk mand fortæller tilsvarende, at han hovedsageligt er udenfor Askerød, når han er på arbejde:

"Jeg arbejder på natholdet og sover derfor om dagen. Jeg er kun i Askerød, når jeg sover og hviler mig hjemme. Ellers bruger jeg 3-4 timer om ugen med at besøge venner eller være her i klubben. Mine forældre bruger meget tid hjemme og meget af deres tid i Askerød." (Tyrker 5)

En tyrkisk mand, som nu er sygemeldt, fortæller, at han havde mange venner udenfor Askerød, da han arbejdede:

"Jeg havde venner over det hele. Helt ned til Birkerød, hvor jeg havde min forretning. Der havde jeg også bygget nogle venskaber." (Tyrker 2)

I dag er han i aktivering i Stamhuset i Askerød, fordi han kom til skade og måtte stoppe med at arbejde. Det har bl.a. bevirket, at han nu sjældent bevæger sig længe udenfor bebyggelsen end til centeret.

Generelt har de fleste af de interviewede altså en ret sparsom kontakt til områder udenfor Askerød. De, som har mest kontakt udenfor området, er de som er i arbejde, men også nogle der har familier og venner udenfor området, eller som besøger flygtningelejre.

Ballade og kriminalitet

Hundige er et område, der i medierne har et vist ry for at være et problemramt område, hvad hærværk og anden kriminalitet angår. (Se f.eks. Dagbladet Politiken 30/5-2000) De fleste af de interviewedes udtalelser står i nogen kontrast til dette billede, da de fleste af de adspurgte familier ikke oplever, at området er specielt plaget af kriminalitet eller andre ubehageligheder overfor beboerne. De fleste siger, at det er et fredeligt område at bo i, og at de ikke føler sig utrygge. Nogle fremhæver ligefrem, at en af fordelene ved at bo i området er, at man kan gå på gaden hele døgnet uden at blive generet eller føle sig utryg. Dermed er det ikke sagt, at der ikke eksisterer sådanne problemer, men de fylder ikke ret meget i de fleste interviewedes oplevelse af deres boligområde i hverdagen. Tværtimod be-

skriver de fleste, at de føler sig trygge i området og ikke er nervøse for at færdes på gaden. En ung palæstinensisk pige beskriver, at hun synes at området er fredeligt og sikkert i forhold til andre boligområder:

"Det gode for os det er, at vi har aldrig haft indbrud. Vi har aldrig fået stjålet en cykel. Vi kan sagtens sove med hoveddøren åben om sommeren. Det er sikkert. Hvis man har små børn, så kan de også lege ude sent om aftenen, uden at der sker dem noget. (...) Man kan også gå ud klokken tre om natten, uden at der sker noget, mens man andre steder hører om voldtægter." (datter, Palæstinenser 1)

Også en kurdisk mand beskriver området som et godt og trygt sted at bo – også for børn:

"Generelt er det et godt sted for børn at vokse op. (...) Vi har ikke nogen problemer. Vi har aldrig nogen problemer." (Kurder 2)

En palæstinensisk far siger, at der ganske vist er problemer med nogle unge i området, men han understreger, at det slet ikke er så slemt, som de danske medier prøver at gøre det til. Også en tyrkisk far mener, at der ganske vist er nogle teenagere i området, der skaber problemer af og til, men at det ikke er noget, der præger hverdagen:

"Når man bor her i området som en almindelig beboer, så oplever man ikke de helt store problemer. Så oplever man måske nogle unge teenagere, der går rundt og er lidt for smarte, men det er også det eneste. Som beboer her er jeg ikke bange for, at der sker noget, eller at det går helt galt i ghettoen." (Tyrker 1)

Der er en kurdisk mor, der tænker på at flytte fra området til et villakvarter, fordi der efter hendes opfattelse ikke er stille og roligt. Hun påpeger dog samtidig, at mange danskeres opfattelse af problemerne i Askerød er stærkt overdrevne. Der er nogle af de interviewede, som mener, at deres problemer er, at de som udlændinge altid får skyld for alt ballade og hærværk:

"(N)år man er så mange om at bo i kvarteret, og der sker noget dårligt eller negativt her, så får vi opmærksomhed, og så bliver man synlig som indvandrer. De "fremmede" får skylden for alt." (Tyrker 7)

En del af det generelle billede er altså, at hverdagen i Askerød ikke opleves som særlig præget af vold, hærværk eller chikane. Derimod er der flere, som føler sig gene-

rede af det "problembillede", som automatisk hæftes på alment byggeri, og især på bebyggelser, der har mange beboere med udenlandsk baggrund. Dette negative billede af bebyggelsen og dens etniske minoriteter er der flere, der opfatter som et problem.

Billedet, der tegnes i interviewene, er dog flertydigt. En tyrkisk far klager således over, at området har gennemgået en kraftig forråelse i de senere år, hvor der er sket en vækst i hærværk, tyverier og ballade:

"Det er begyndt at være for meget at bo her. Jeg kan godt lide at bo her, for jeg er opvokset her, men nu begynder det ikke at være så sjovt. Jeg synes, at der er alt for meget ballade, og der er for urent i gaderne. Man kan ikke have et eller andet stående på gaden." (Tyrker 2)

Denne informant fortæller, at han for nylig blev udsat for et meget voldsomt overfald, hvor han kom alvorligt til skade. Desuden fortæller han, at hans datters cykel lige er blevet stjålet, mens den holdt parkeret på gaden. Han mener desuden, at der generelt er mere tyveri og hærværk i området, efter at flygtningene er kommet til. Han mener altså, at det hovedsageligt er de unge fra familier, der er kommet til landet for relativt kort tid siden, der er ansvarlig for disse problemer. Om disse familier, der efter hans opfattelse hovedsageligt er flygtninge, siger han:

"De har ikke styr på deres børn, der går ud og smadrer alt og stjæler cykler, der står på gaden. De ødelægger alt, og de går på cykelstien og leger. (...) Der er måske også nogle tyrkiske børn, der gør det. Så er det dem, der lige er kommet til Danmark og ikke helt kender systemet." (Tyrker 2)

Denne far er i øvrigt den af informanterne, der giver udtryk for mest frustration i forhold til problemer i området.

Udfra de øvrige interviews tegner der sig et flertydigt billede af selve Askerød. Det er på den ene side et ret fredeligt område uden de store problemer med hærværk, vold eller anden kriminalitet. På den anden side, ser der ud til at være visse problemer med nogle unge i området. Der, hvor sådanne problemer er koncentreret, er omkring de tilbud til unge, der i tidens løb har været etableret i og omkring Askerød, samt omkring Hundige-centeret og S-togsstationen,

der ligger ca. 10 minutters gang fra selve Askerødbebyggelsen. Problemerne omkring centeret og stationen har karakter af, at der er en gruppe unge, der ikke har et sted, hvor de kan være og mødes. Derfor hænger de i centeret, hvor der er varmt og noget at kigge på, og omkring stationen. Ingen af de interviewede giver udtryk for, at de nogensinde er blevet generet af disse unge, men nogle af dem mener, at mange danskere kan føle sig utrygge, når de ser en gruppe unge "hænge" på gaden.

Også projektlederen for Askerød Projektet hælder til den mening, at de unge omkring stationen og centeret ikke er specielt voldelige, men at mange danskere føler sig utrygge ved dem, fordi de er ret mange:

"Primært er det fordi de er mange. Det er det danskerne typisk reagerer på. Man bliver bange, fordi de er mange. De er omkring S-togsstationen om aftenen. Det skifter lidt mellem Hundige-centret og Greve Centret. Det afhænger af, hvor meget politiet er på nakken af dem." (Projektlederen)

En palæstinensisk far giver en forklaring på, hvorfor der er så mange unge, der "hænger" omkring centeret:

"Vi mangler en legeplads og klubber eller fritidssteder for børnene i området. De har kun mulighed for nogle gange at spille fodbold. Ellers går de bare rundt her eller i centeret. Og det giver problemer. (...) Der mangler en klub, eller et sted hvor børnene er sammen med deres kammerater og leger sammen." (Palæstinenser 3)

Som denne far nævner, mangler der klubber og steder i området, hvor unge kan mødes og være sammen. Der er billard og klubberne for de voksne, men ikke noget for de unge til daglig. Der er en ungdomsklub, "Tjurgården", i Gersagerparken, og man kan tilmelde sig forskellige kurser i musik, EDB etc. Det er dog karakteristisk for mange af de tosprogede unge i området, at de hellere vil "hænge ud" og snakke end være i faste institutionelle sammenhænge. Som en ung tyrkisk mand fortæller:

"Hvis unge er meget aktive i deres fritid, så kan de tilmelde sig nogle aktiviteter i en ungdomsklub ved Hundige Station. Der er EDB og internetkurser og musik, hvis man vil spille. Men problemet er, at specielt de unge etniske i Askerød ikke har tradition for at aktivere sig i sådan nogle tilbud. De vil gerne have no-

get løst, hvor de kan gå og hænge og være sammen med deres venner. Så på det område er der ikke noget sted for dem at være.”

(Tyrker 1)

Også en ung palæstinenser, der nu bor og arbejder udenfor Askerød, fortæller om manglende tilbud til unge i området:

“Det var ellers ikke altid godt at bo her som ung. Der var ingen klubber hvor man kan snakke og træne. De har en klub, men det er ikke noget for unge. Der sidder kun alkoholkere og ryger hash. Når vi kom sagde de “hvad laver i her”. Der kommer ikke nogen udlændinge. Det er kun danskere, der sidder og drikker. Der kommer ikke kun folk fra Askerød men danskere fra Greve, Søllerød og Køge. 25 procent er “gæster”, men det er kun for danskere. (...) Der var noget træning ved stationen, men det lukkede i 1996. Kommunen har talt om det i to år men gør ikke noget.” (søn, Palæstinenser 10)

En ung tyrkisk mand fortæller om en tilsvarende oplevelse af at være ung i Askerød og ikke at have noget at give sig til:

“Da vi blev ældre, omkring 14-15 år, var vi meget i centret, fordi der ikke var så meget at lave efter skolen. Man gik frem og tilbage i centret, eller man hang ud i centret eller på stationen. Man hoppede på et tog og tog ind til byen.” (Tyrker 5)

Der har i tidens løb været flere ungdomsklubber i området, men i dag er de fleste af dem lukket på grund af hærværk og nedslidt personale. En ung mand, der selv har været involveret i at starte et værested for unge, fortæller, at der har været gjort flere forsøg på at få oprettet tilbud til de unge i området, men at en gruppe har lavet så meget ballade, at de er blevet lukket:

”Problemet er, at de steder som de unge ønsker, de er blevet oprettet flere gange, men det gik i vasken. Og det er deres egen skyld. (...) Vi havde oprettet et værested for dem, hvor de kunne være uden de voksnes indblanding, bortset fra at mig og en anden var der. Men det blev hærget og ødelagt på en uge, så vi måtte lukke stedet igen. (...) Vi har en del unge, der ikke kan finde ud af at opføre sig ordentligt, og som altid skal ødelægge det for de andre. Så selvom der var en del velfungerende, der kom i klubben for at have det sjovt, så er der altid en del, som udelukkende er ude på ballade. Og de har også nogle medløbere. Derfor blev klubben ned-

lagt. Og det gik ud over de andre. (...) Den ene klub er lukket efter den anden, fordi de er kommet og har lavet ballade. Men nu har tyrkerne fået Hundigeklubben, så nu har de et sted at være. Men for dem over 18 år, der er der ikke et sted at være. Det er totalt umuligt. Når man er blevet voksen, så kan man ikke være med i ungdomsaktiviteter. De kommer i klubberne, men selvom de godt kan opføre sig ordentligt, så bliver de nægtet adgang til klubberne, fordi de er over 18 år. Og så går den for alvor i gang, fordi de bliver nægtet adgang. Så den største mangel er at fortsætte videre med de unge, også efter at de er blevet 18 år.” (Leder af ungdomsklubben Klub Mosaik)

Der er dog et sted, hvor de kurdiske unge over 18 kan mødes. Nemlig den kurdiske klub. Desuden findes der en tyrkisk klub i nærheden af Askerød, Hundigeklubben, hvor nogle af de unge tyrkere kommer. Også den bosniske gruppe i Askerød har en klub. Problemet er for palæstinenserne i området, at de vist har en klub, men da de ikke har lokaler, er der ikke noget sted for de arabiske unge at mødes om eftermiddagen og aftenen.

Efter en af de yngre interviewedes opfattelse er der ikke tale om, at størstedelen af de unge i Askerød er ballademagere. Der er i stedet tale om en forholdsvis lille gruppe unge uden arbejde og med en kriminel fortid:

”Disse unge har styret dagsordnen i Greve i mange år. Socialt dårligt fungerende unge, som har været meget problematiske helt fra deres teenage dage, og det er de stadig, når de er 18 år. Når de har et kriminalregister bag sig, og er blevet smidt ud af skolen flere gange, så står de faktisk som arbejdsløse, og har ikke noget som helst at lave. De kan ikke få uddannelse, de har ikke de faglige kvalifikationer, og de kan ikke få arbejde, fordi de har et så langt kriminelt synderegister.” (Tyrker 1)

Heller ikke efter projektlederen for Askerød Projektets opfattelse er der tale om en stor gruppe af unge, der skaber de forskellige problemer. Efter hendes opfattelse er der hovedsageligt tale om et begrænset antal unge, der har en kriminel løbebane:

”Man taler i Greve Kommune om en hård kerne. Det handler om 12-15 unge mennesker, som har en kriminel løbebane, og de er vitterlig hårde. (...) Der er én dansker med i den

gruppe. Ellers er det palæstinensere.." (Projektlederen)

Ifølge projektlederen er den "hårde kerne" blandt andet dannet på baggrund af en følelse af at blive fravalgt på arbejdsmarkedet, og af at deres problemer ikke bliver taget seriøst af de lokale myndigheder:

"Det er jo afmagt, og det er i frustration over ikke at blive taget seriøst. Det er over, at der ikke er nogle tilbud til én, og at man ikke kan få nogen uddannelse, og at man ikke kan få et job. For uanset om man skriver 40 ansøgninger – lige så snart de ser ens navn, så kommer man ikke i betragtning. Det er protest, og det er alt muligt i en pærevælling. Det der gør det til en farlig cocktail er, at der har siddet 2-3 stykker i denne her gruppe, som ikke har været bange for, at ty til vold, (...) som har trukket en masse andre med." En typisk protestdemonstration har været, at man går ned omkring centeret en sen aften og smadrer nærpolitistationens vinduer, eller at man går op til bageren ved ungdomscenteret og smadrer nogle ruder, eller hvis man ser en nabo, der på et eller andet tidspunkt har gjort, at man har følt sig uretfærdigt behandlet, så stiller man sig op og råber og skriger efter folk." (Projektlederen)

Projektlederen fremhæver altså, at det er sociale problemer koblet med en følelse af at være lukket ude fra samfundet, der ligger bag den voldelige adfærd, og at det absolut ikke er kulturelle årsager. Dette udsagn støttes også af den unge klubleder med tyrkisk baggrund, der lægger vægt på, at problemet ikke er koncentrationen af etniske minoriteter i boligområdet, men koncentrationen af sociale problemer:

"Det er sociale problemer. Det er det der er i overtal; de fleste er på overførselsindkomst, de fleste har ikke arbejde, og de fleste af de unge til de forældre, har ikke en god uddannelse. De er stoppet på deres uddannelse eller er blevet smidt ud af skolen. De er ikke velfungerende. Det er sociale problemer der gør, at problemerne bliver større og større. Det er ikke fordi det er indvandrere der bor sammen. (...) Det er ikke i sig selv et problem, at der bor mange indvandrere sammen samme sted. Man kan godt have mange tyrkere sammen, hvis bare de er socialt velfungerende mennesker. Men sådan er det desværre ikke. Kriminaliteten udspringer af sociale problemer; det er mangel på uddan-

nelse i højeste grad." (Leder af Klub Mosaik)

Som nævnt er det karakteristisk, at de problemer, som informanterne oplever, finder sted i udkanten af Askerød, og ikke opleves indenfor bebyggelsen. Projektlederen giver følgende forklaring på dette fænomen:

"Gersagerparken har haft sin ballade. Ballade omkring Hundige Skole. Tanken har været smadret nogle gange. Hundige-centret og Grevecenteret og villakvarterene kan de også godt hærge, (...) men faktisk har de ikke rørt Askerød. De er blevet enige om, at de bor her, og de er født her, og det er det man forsvarer, så det smadrer man ikke." (Projektlederen)

Efter hendes mening bevirker de unges følelse af, at Askerød er deres område, hvor de føler, at de hører til, at de ikke laver ballade i selve området. Overfor f.eks. centeret, derimod, føler de unge ikke det samme tilhørsforhold, og viser derfor ikke samme respekt overfor stedet. Dette forhold bliver sandsynligvis ikke bedre af, at en gruppe unge på 16 til 20 år ifølge projektlederen har fået forbud mod at komme i centeret, og de får en bøde på 200 kroner, hver gang de viser sig i centeret.

Alt i alt giver særlig to af de interviewede et billede af, at der er en del unge i Askerød, der ikke passer til de klubber og tilbud, der har været etableret, og som mangler et sted at være. De opholder sig derfor omkring stationen og centeret, hvilket gør særligt danskerne utrygge. Dertil kommer en mindre gruppe uden arbejde og med en mere eller mindre kriminell "karriere", og disse unge skaber en del problemer med hærværk omkring centeret og stationen, og de skaber problemer i klubberne.

For at opsummere er billedet altså flertydigt. På den ene side oplever de fleste af de interviewede ikke kriminelle problemer i deres hverdag. De synes tværtimod, at området er trygt at bo og færdes i. På den anden side er der nogen, der fortæller om hærværk og andre typer af kriminalitet, begået af unge. Disse problemer er særligt koncentreret omkring ungdomsklubber og i mindre grad om centeret og stationen. Spørgsmålet er, hvorvidt der her er tale om almindelige ungdomsproblemer, hvor teenagere færdes sammen i grupper, hvor de begår noget hærværk, og desuden kan virke truende på andre, eller om problemerne i Askerød har

ARKIVFOTO ANNE-LI ENGSTRÖM/BAM

en særlig karakter af minoritetsproblemer. Den foreliggende undersøgelse kan ikke give et klart svar på dette. Der er formentlig tale om en kombination af almindelige ungdomsproblemer, sociale forhold og nogle særlige forhold for unge med minoritetsbaggrund, der på forskellige måder føler sig marginaliseret i forhold til det omgivende samfund. Flere af de interviewede understreger, at der ikke er tale om særlige kulturelle årsager til disse problemer. Årsagerne til visse unges opførsel bør altså ikke søges i forældrenes oprindelseskulturer. Som forklaring nævnes derimod forældrenes sociale problemer, som forhindrer dem i at tage sig af deres børn. Her er der i princippet ikke forskel på problemer med danske unge og minoritetsunge. Flere nævner derimod arbejdsløshed som en vigtig faktor. Her gør der sig særlige forhold gældende for de unge fra etniske minoriteter, da de ofte har sværere ved at finde fast arbejde, end unge med dansk baggrund, hvilket bl.a. Mogens og Matthiessen (2000) har dokumenteret.

Afrunding

Overordnet peger undersøgelsen på, at de etniske minoriteter i området er tilfredse med den måde, hvorpå det daglige sociale liv i Askerød fungerer. Hverdagen er ikke præget af kriminalitet eller konfrontationer, og indenfor de enkelte etniske minoritetsgrupper, virker det som om, at der er en hyppig og tæt kontakt mellem beboerne. Kontakten mellem de forskellige etniske og sproglige grupper er dog mere sparsom, hvilket flere beklager. Den manglende kontakt mellem de forskellige grupper forklares hovedsageligt med, at de ikke taler det samme sprog. Særligt de flygtningefamilier, der ikke taler så godt dansk, har ret sparsom kontakt med danskere og andre ikke-arabisktalende beboere. Der er dog en tendens til, at særligt de unge og børnene har noget mere kontakt grupperne imellem end forældregenerationen. Det skyldes dels, at de yngre generationer taler bedre dansk end deres forældre, og dels at de mødes i skolen, institutionerne og når de færdes el-

ler leger på gaden og i centeret. Der, hvor der er kontakt mellem de voksne fra forskellige etniske grupper, er hovedsageligt på arbejdspladsen, hvor flere siger, at de har fået danske venner. Desuden forekommer der møder mellem den kurdiske klub i Askerød og de øvrige, primært danske, klubber, der holder til i samme bygning. De problemer, der opleves i området, er i forhold til en mindre gruppe unge, og problemerne påvirker som regel ikke de interviewede beboeres hverdag, da de er koncentreret omkring nogle enkelte områder i udkanten af boligområdet.

Askerød er kun et lille boligområde, og det kan ikke i nogen forstand siges at være repræsentativt for almene boligområder som sådan. Området har dog de karakteristika, som skulle kvalificere det til et rigtigt problemområde: En høj andel etniske minoriteter (over halvdelen af beboerne var i 1998 udenlandske statsborgere) og en høj andel på forskellige indkomsterstättende ydelser (i 1996 var det knap tre fjerdedele af områdets beboere). Askerød burde altså kvalificere sig til mærkaten "problemramt", og dermed befinde sig i den kategori med kriminalitet og sociale problemer hvori den offentlige debat placerer områder som Vollsmose og Gellerupparken. Alligevel viser undersøgelsen, at hverdagslivet tilsyneladende fungerer ret godt i området, set fra de etniske minoriteters synsvinkel, hvilket bør udfordre forestillingen om, at blandingen af etniske minoriteter og alment byggeri i sig selv skaber sociale problemer. Desuden peger undersøgelsen på, at forestillingen om spredningspolitik som løsning på såkaldte integrationsproblemer, kan splitte et socialt netværk i lokalområdet, som netop synes at være disse familiers vigtigste redskab til at klare tilværelsen i det nye samfund. Hvad både denne og andre undersøgelser peger på, er derimod den manglende sociale integration mellem de forskellige etniske og sproglige grupper i lokalområdet (herunder majoritetsdanskerne), men en tvangsbase-ret spredningspolitik på boligområdet er næppe den bedste løsning på dette problem.

Referencer

- Børresen, Sølvi Karin: "Fra Anatolien til Albertslund – en undersøgelse af indvandreres bosætning og boligønsker", Byforum, 2000a
- Børresen, Sølvi Karin: "Fremmedhed og praksis – om tyrkiske og pakistanske indvandreres bosætning og boligvalg", Københavns Universitet, 2000b
- Diken, Bülent & Charlotte Hamburger: "Fra repressiv tolerance til åben diskrimination i ghettodebatten – et magt/viden-perspektiv på indvandrere der ved, at de ikke er indvandrere", GRUS nr 40, 1993
- Ejrnæs, Morten & Üzeyir Tireli: "Etniske minoriteter og hverdagslivet", Nævnet for etnisk ligestilling, 1997
- Just Jeppesen, Kirsten: "Etniske minoriteter i boligområderne", Socialforskningsinstituttet, 1994
- Just Jeppesen, Kirsten: "Etniske minoriteter i Danmark – hvordan har de det?", Social Kritik nr. 65-66, 1999
- Mehlbye, Jill: "Boligkultur – en undersøgelse af to boligområder", AKFs Forlag, 1988
- Mogensen, Gunnar Viby & Poul Chr. Matthiessen: "Mislykket Integration? – Indvandrernes møde med arbejdsmarkedet og velfærdssamfundet", Spektrum, 2000

Artiklen har sit udspring i: Thomas Gitz-Johansen: *Hvad gør de dog der? Etniske minoriteters bosætning i et alment boligområde*. 99 sider. Kr. 100,-. Center for Forskning i Socialt Arbejde 2001.

På www.dsh-k.dk/fsa/ansatte.htm findes oplysninger om forfatteren og Center for Forskning i Socialt Arbejde.